

LAUSUNTO

1 (15)

Opetusministeriö
opmkirjaamo@minedu.fi
viveca.still@minedu.fi
anna.vuopala@minedu.fi

EK/542/2011

26.9.2011

YKSITYISEN KOPIOINNIN HYVITYSMAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN 1.1.2012 ALKAEN

Elektroniikan Tukkukauppiat ry (jäljempänä ETK), Elinkeinoelämän keskusliitto EK (jäljempänä EK) ja Teknologiateollisuus ry (jäljempänä Teknologiateollisuus) esittävät yksityisen kopioinnin hyvitysmaksujen määräytymisestä 1.1.2012 alkaen seuraavaa.

EK:n, ETK:n ja Teknologiateollisuuden esitys vuoden 2012 hyvitysmaksuista

EK, ETK ja Teknologiateollisuus esittävät, että voimassa olevaa hyvitysmaksupohjaa ei tule laajentaa uusiin laitteisiin eikä nykyisen hyvitysmaksun alaan kuuluvien laitteiden tariffeja tule korottaa vuoden 2011 tasosta.

EK, ETK ja Teknologiateollisuus vastustavat tekijänoikeusjärjestöjen 22.9.2011 antamaa esitystä hyvitysmaksupohjan laajentamisesta tietokoneisiin, matkapuhelmiin, tablet-laitteisiin sekä hyvitysmaksun piiriin kuulumattomiin ulkoisiin kovalevyihin ja muihin ulkoisiin muisteihin sekä järjestöjen hinnastoesitystä.

Tekijänoikeusjärjestöjen esityksestä eikä hyvitysmaksuyksikön v. 2011 aikana teettämistä tutkimuksista ja niiden yhteenvetoraportista käy ilmi sellaista näyttöä, joka mahdollistaisi hyvitysmaksun soveltamisalan laajentamisen nykyisestä.

Voimassa olevaa hyvitysmaksuasetusta ei tulisi myöskään muuttaa sen johdosta, että hyvitysmaksujärjestelmä on perusteellisen selvityksen kohteena sekä kansallisella tasolla että EU:ssa. Hyvitysmaksujärjestelmän kehittämishanke on ollut opetus- ja kulttuuriministeriössä käynnissä jo vuodesta 2009 ja viimeisimmäksi asiasta on julkaistu viime toukokuussa selvitysmies Arne Wessbergin raportti hyvitysmaksujärjestelmän vaihtoehtoisista ratkaisuista. Uusi hallitusohjelma edellyttää myös, että hyvitysmaksujärjestelmä uudistetaan turvaamaan alan toiminnan taloudelliset edellytykset nopean teknologisen kehityksen olosuhteissa. Myös EU:ssa hyvitysmaksujärjestelmän uudistaminen on listattu yhdeksi tärkeäksi hankkeeksi komissi- on toukokuussa antamassa IPR-strategiassa.

Esityksemme yksityiskohtaiset perustelut ilmenevät ao. luvuista.

26.9.2011

Sovellettava lainsäädäntö

Tekijänoikeuslaki

Hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista säädetään Tekijänoikeuslain 26 a §:n 1 momentissa. Säännöksen mukaan hyvitysmaksua peritään ääni- ja kuvanauhoista ja muista laitteista, joihin teoksia voidaan tallentaa ja joita **merkittävässä määrin** käytetään teoksen kappaleen valmistamiseen yksityiseen käyttöön. Maksun on oltava suuruudeltaan sellainen, että sitä voidaan pitää sopivana hyvityksenä kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön. Maksun suuruutta vahvistettaessa on otettava huomioon saatavilla oleva tutkimustieto yksityisen kappaleen valmistamisen yleisyydestä sekä se, missä määrin yksityisen kappaleen valmistamisen estäviä teknisiä toimenpiteitä on käytetty yleisön saataviin saatettujen teosten suojana. Laitetyypeittäin tulee lisäksi ottaa huomioon, missä määrin laitetta on mahdollista käyttää kappaleiden valmistamiseen teknisillä toimenpiteillä suojatuista ja suojaamattomista teoksista.

Lain esitöissä (HE 28/2004) ei tarkoin määritellä mitä **merkittävässä määrin** tarkoittaa. Se voidaan määritellä hyvitysmaksujärjestelmän piiriin kuuluvan yksityisen kopioinnin osuutena laitteen koko tallennuskapasiteetista tai tallennustapahtumista käyttäjämäärä huomioiden tai niin, että alustaa ja/tai laitetta yleisen näkemyksen mukaan käytetään pääasiassa hyvitysmaksun piiriin kuuluvaan yksityiseen kopiointiin.

Hyvitysmaksun suuruus määritellään tekijänoikeuslain 26 a §:n 3 momentissa. Sen mukaan hyvitysmaksun määrä tulee vahvistaa sellaiseksi, että sitä voidaan pitää **sopivana hyvityksenä** teosten kappaleiden valmistamiseen yksityiseen käyttöön.

Lain esitöissä todetaan, että maksun suuruutta määritettäessä on arvioitava yksityisen kopioinnin laajuutta (mitä tekijänoikeudella suojattua aineistoa kopioidaan yksityiseen käyttöön ja millaisia määriä) sekä millaista määrää olisi pidettävä kohtuullisena korvauksena oikeudenhaltijalle yksityisestä kopioinnista.

Hyvitysmaksun suuruus on Suomessa kytketty laitteen tallennuskapasiteettiin, minkä vuoksi suuremmasta tallennuskapasiteetista on maksettu myös suurempi korvaus.

EK, ETK ja Teknologiateollisuus katsovat, että **merkittävässä määrin** – edellytys soveltuu huonosti sellaiseen kuluttajaan, joka käyttää laitettaan kokonaan tai pääsääntöisesti muuhun kuin yksityiseen kopiointiin (ns. monikäyttölaitteet). Tällöin tallennuskapasiteettiin sidottu hyvitysmaksu merkitsee sitä, että kuluttaja maksaa tallennuskapasiteetin määrän kasvaessa jatkuvasti suurempia maksuja, vaikka hänen relevantti käyttönsä pysyykin todennäköisesti suunnilleen samalla tasolla. Kapasiteetin määrään sidottu maksu on myös erittäin hankala ja vaikea järjestelmä teollisuudelle, joka joutuu ko. vaatimuksen seurauksena perustamaan uuden sisäisen seuranta- ja raportointijärjestelmän tietojen keräämistä varten.

26.9.2011

Hyvitysmaksun määrän arvioinnissa tulee huomioida myös tekijänoikeuslain kirjaus, missä määrin yksityisen kappaleen valmistamiseen estäviä teknisiä toimenpiteitä on käytetty yleisön saataville saatettujen teosten suojana. Laitetyypeittäisessä tarkastelussa tulee lisäksi ottaa huomioon, missä määrin laitetta on mahdollista käyttää kappaleiden valmistamiseen teknisillä toimenpiteillä suojatuista ja suojaamattomista teoksista.

EK, ETK ja Teknologiateollisuus joutuu valittaen toteamaan, ettei missään hyvitysmaksuysikön teettämissä tutkimuksissa ole kuitenkaan tutkittu teknisten suojausten vaikutusta yksityiseen kopiointiin, vaikka järjestöt ovat tätä pyytäneet. Tosiasia on, että voimassa oleva lainsäädäntö edellyttää asian selvittämistä. Fakta on myös se, että tekijänoikeuslaki kieltää teknisten suojausten kiertämisen ja kappaleen valmistamisen teoksista, joiden suojaus on kierretty. Kopiosuojatuista laitteista ei siis lain mukaan voi olla velvollisuutta maksaa hyvitysmaksua.

Teknisten suojakeinojen käytön ohella yksityisen kopioinnin ulkopuolelle jäävät ainakin sellaiset kappaleen valmistamiset, 1) jotka on **lisensoitu**, 2) joissa on kysymys **itse tuotetusta sisällöstä**, tai 3) jotka on tehty **laittomasta lähteestä**.

EK, ETK ja Teknologiateollisuus toteavat, ettei tämän vuoden kuten aikaisempienkaan vuosien tutkimuksissa ole riittävässä määrin otettu huomioon, mikä osa eri laitteille tallennetusta materiaalista on hyvitysmaksujärjestelmän piiriin kuuluvaa suojatun aineiston yksityistä kopiointia ja mikä osa sen ulkopuolelle jäävää. Teollisuuden edustajat ovat nostaneet tämän epäkohdan esille, mutta kommentti on jätetty huomioon ottamatta. Tekijänoikeuslaki esimerkiksi nimenomaisesti kieltää yksityisen kappaleenvalmistamisen, jos kappale on valmistettu laittomasta lähteestä. Hyvitysmaksuvelvollisuutta ei tällaiseen aineistoon saa olla, vaan laittomasta kopiointista oikeudenhaltijoille aiheutuvat tulonmenetykset tulee kompensoida muulla tavoin.

Tekijänoikeusdirektiivi

Tekijänoikeusdirektiivin johdanto-osan perustelukappaleessa 35 todetaan, että sopivan hyvityksen muotoa, yksityiskohtaisia järjestelyjä ja mahdollista tasoa määritettäessä on otettava huomioon **kunkin tapauksen erityisolosuhteet**. Näitä olosuhteita arvioitaessa käyttökelpoisena perusteena mainitaan mahdollisesti **oikeudenhaltijoille aiheutuva haitta**.

Direktiivin tarkoittamalla haitalla tarkoitetaan yksityisen kopioinnin mahdollisesti aiheuttamaa haittaa kopioinnin kohteena olevan sisällön myynnin vähentymisenä. Hyvitysmaksua ei myöskään voida direktiivin mukaan edellyttää maksettavan, mikäli oikeudenhaltijat ovat jo saaneet maksun esimerkiksi lisenssimaksuna.

Siirtymä analogisesta maailmasta digitaaliseen maailmaan on muuttanut aineistojen käyttötapoja. Digitaalisessa ympäristössä käyttäjä tallentaa kerran ostamansa musiikkitiedoston useammalle eri laitteelle voidakseen kuunnella sitä eri paikoissa ja eri aikaan. Tästä ei voida katsoa aiheutuvan oikeudenhaltijalle haittaa myynnin

26.9.2011

vähennemisenä, sillä käyttäjä ei olisi todennäköisemmin kuitenkaan ostanut samaa musiikkitalennetta moneen kertaan eri päätelaitteissa käytettäväksi.

Siirtyminen digitaaliseen ympäristöön ei voi siis luoda kuluttajalle velvollisuutta maksaa samasta sisällöstä monikertaisia tekijänoikeuskorvauksia, eikä se ole ollut myöskään direktiivin tarkoitus.

Tekijänoikeusjärjestöjen hyvitysmaksuesitys 2012

Yleistä

Kuten edellä lainsäädäntökohdassa todetaan, hyvitysmaksua voidaan periä vain laitteista, joita käytetään **merkittävässä määrin** yksityiseen kopioimiseen. Tästä seuraa, että hyvitysmaksun soveltamisalasta päätettäessä tulee ottaa huomioon laitteiden primaari käyttötarkoitus. Tekijänoikeusjärjestön hyvitysmaksun piiriin esittämien laitteiden (tietokoneiden, matkapuhelimien, tablet-laitteiden, ulkoisten muistien) pääasiallinen käyttötarkoitus ei ole kuluttajien suorittama aineistojen yksityinen kopiointi. Matkapuhelimien pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen viestintävälineenä toimiminen niin kuin olemme viime vuoden lausunnossa jo selkeästi todenneet. Tablet-laitteita ei taas voida mitenkään käyttää merkittävässä määrin yksityiseen kopiointiin, sillä hyvitysmaksututkimuksen mukaan niitä on käytössä vain neljällä sadasta. Kaikkien hyvitysmaksun piiriin esitettävien laitteiden kohdalta on todettava, että niille on tallennettu lähes yksinomaan sellaisia sisältöjä, joista kuluttaja on jo suorittanut maksun tai, jotka loppukäyttäjä on itse tuottanut (esim. valokuvat, tekstitiedostot).

EK, ETK ja Teknologiateollisuus eivät hyväksy tekijänoikeusjärjestöjen esittämää väittämää, jonka mukaan hyvitysmaksukertymän lasku ei johdu siitä, että yksityinen kopiointi olisi vähentynyt olennaisesti vaan siitä, että se yhä suuremmissa määrin on siirtynyt sellaisille tallennusaluustoille, jotka eivät ole hyvitysmaksun piirissä. Hyvitysmaksun piirissä olevien laitteiden myynnin lasku on seurausta viihde-elektroniikkalaitteiden myynnin laskusta yleisesti (tarkempia tietoa myyntiluvuista myöhemmässä luvussa) sekä siitä, että erilaisten laitteiden ja tallennusaluustojen myyntihinnat ovat laskeneet.

Lisäksi hyvitysmaksukertymän tilastoissa näkyy edelleen joitakin vuosia sitten toteutettu ns. digi-tv –siirtymä. Digisovittimien myynti on näistä vuosista luonnollisista syistä laskenut, kun laitteita ei ole tarpeen uusia jatkuvasti. Katsommekin, että pelkkä hyvitysmaksukertymän lasku ei ole riittävä peruste hyvitysmaksun soveltamisalan laajentamiselle. Kuten tekijänoikeusjärjestöjen esityksessä on todettu, kotimaisen kulttuurin tukeminen on tärkeää, mutta se tulee rahoittaa muutoin kuin hyvitysmaksutulolla (esim. valtion budjetista).

Tekijöiden esityksen mukaan kuluttajien yksityisen kopioinnin arvo on 2 miljardin euron suuruusluokkaa. EK, ETK ja Teknologiateollisuus ei pidä tätä arvoa luotettavana, sillä sille ei ole esitetty minkäänlaisia perusteluja. Hyvitysmaksupäätöksiä ei tule pohjata tämän kaltaisiin ylimalkaisiin arvioihin.

26.9.2011

Hyvitysmaksujärjestelmän kehittämisen tarpeesta olemme tekijänoikeusjärjestöjen esityksen kanssa samaa mieltä. Toisin kuin tekijänoikeusjärjestöt EK, ETK ja Teknologiateollisuus ovat vahvasti sitä mieltä että voimassa olevaa hyvitysmaksuasetusta ei tulisi muuttaa ennen kuin järjestelmän pitkän aikataulun uudistamisesta on kansallisella tasolla tehty ratkaisu.

Hinnastoesitys

EK, ETK ja Teknologiateollisuus eivät voi hyväksyä tekijänoikeusjärjestöjen esitystä nykyisten tariffien korottamisesta.

Esimerkkinä mainittakoon tallentavat digiboksit ja niille esitetyt hinnankorotukset (digitaaliset audio- ja videotallentimet). Markkinoilla olevat uudet, tallentavat digiboksit tulevat olemaan muistikapasiteetiltaan vähintään 500 Gt, joiden hinta nousisi esityksen mukaan lähes 40 % (nykyisestä 21 eurosta 34 euroon)¹. Tällä hinnoittelumallilla ko. laitteen hinnan nousu on niin valtava, että laitteita harkitaan maahan-tuotavaksi jatkossa ilman kovalevyjä, jolloin kuluttajat voivat itse hankkia digivirit-tiin tarpeidensa mukaisen kovalevyn. Tämä vähentää maahantuojien paineita hinnankorotuksille sekä hyvitysmaksuista koituvia muita hallinnollisia kuluja. Esite-tyn hinnankorotuksen toteutumisella ei ainakaan paranneta tallentavien digiboksien myyntiä eikä sitä voi nähdä mitenkään oikeudenmukaisena menettelynä tilantees-sa, jossa tehtyjen tutkimusten mukaan yksityinen kopiointi digibokseille on vähen-tynyt.

Kuten edellä jo olemme todenneet tallennuskapasiteettiin sidottu hyvitysmaksu tar-koittaa kuluttajalle koko ajan suurempia maksuja, vaikka relevantti käyttö ei tosiasi-assa muuttuisikaan. Tallennusten määrä kun ei yksiselitteisesti kasva tallennuska-pasiteetin kanssa yhteen (vrt. alaviite alla). Kapasiteetin määrään sidottu maksu on myös erittäin hankala ja vaikea järjestelmä teollisuudelle, joka joutuu ko. vaatimuk-sen seurauksena perustamaan uuden sisäisen seuranta- ja raportointijärjestelmän tietojen keräämistä varten.

Padawan-päätös

Tekijänoikeusjärjestöjen esityksessä viitataan EU-tuomioistuimen nk. Padawan päätökseen. Padawan-päätöksessä ei päädyt esityksen mukaisiin johtopäätök-siin. Ensinnäkin tulee huomioida, että Padawan päätöksessä ei ole mukana lain-kaan nk. monikäyttölaitteita (esim. matkapuhelinta tai tietokonetta), vaan se sisäl-tää vain tuotteita, joiden pääasiallinen tarkoitus on kopiointi (tyhjät CD-levyt tms.).

¹ Alle 500 Gt tallentavia digibokseja ei enää tule markkinoille, koska ko. kovalevyjä ei enää ole saatavilla varaosina. 500 Gt kovalevyille mahtuu 125 h HD-materiaalia ja 250 h SD-materiaalia. Uudet digiboksit ovat etupäässä HD-bokseja. HD-materiaali on suojattua, joten sitä ei pysty jakamaan muille.

Voimassa oleva hinnasto tehty SD-aikana, jolloin 21 eurolla pystyi kovalevyllä tallentamaan 250 h. Nyt HD-aikana hinta esitetään korotettavaksi 34 euroon, jolla saa tallennettua saman verran SD-materiaalia, mutta puolet vähemmän HD-materiaalia.

26.9.2011

Padawan-päätöksen mukaan, sikäli kun hyvitysmaksua käytetään, maksun tulee olla haittaan sidottua. Päätös ei poistanut tekijänoikeusdirektiivin vaatimusta, että jos haitta on minimaalinen, korvausta ei tule suorittaa. Näin ollen Suomen lainsäädännön ”merkittävässä määrin” on täysin Padawan-päätöksenkin mukainen.

Lisäksi Padawan-päätös edellyttää, että mahdollinen hyvitysmaksu voidaan kerätä vain siltä taholta, joka laitteen myy suoraan kuluttajalle. Näin ollen raportointi- taikka maksuvelvollisuutta ei voi ulottaa maahantuojaan taikka valmistajiin.

Padawan-tapauksessa oli ennen kaikkea kysymys siitä, pitääkö ammattikäytöstä maksaa hyvitysmaksua vai ei. Tuomioistuimien vastasi tähän täysin selkeästi, ettei ammattikäytöstä voi kerätä hyvitysmaksua. Näin ollen hyvitysmaksujen osalta ammattikäyttö pitää eritellä selkeästi kuluttajakäytöstä. Tämä ei ole tehokkaasti mahdollista palautusjärjestelmien kautta varsinkaan, jos palautusjärjestelmä ei koske kaikkia laitteita, joista hyvitysmaksua kerätään. Palautusjärjestelmä ei myöskään auta valmistajaa taikka maahantuoja, joka ei edes tiedä kuka loppukäyttäjä on, eikä tämä taho voi näin ollen palautusta koskaan hakea.

Lisäksi Padawan-päätös vahvisti sen, etteivät lisensoidut taikka laittomasti tiedostot kuulu hyvitysmaksun piiriin.

Hyvitysmaksututkimukset v. 2011

Yleistä

Teoston hyvitysmaksuyksikkö on teettänyt vuonna 2011 kolme kyselytutkimusta yksityisestä kopiointista: yleisen ”Yksityinen kopiointi Suomessa 2011” - tutkimuksen sekä päätelaitekohtaiset käyttötutkimukset USB-muisteista ja muistikorteista sekä tablet-laitteista.

ETK, EK ja Teknologiateollisuus katsovat, että v. 2011 hyvitysmaksuselvitykset eivät sisällä mitään sellaista uutta tietoa, jonka perusteella matkapuhelimet, tietokoneet, tablet-tuotteet ja hyvitysmaksun piiriin kuulumattomat ulkoiset kovalevyt ja muut ulkoiset muistit tulisi ottaa hyvitysmaksuasetuksen piiriin. Perustelumme löytyvät ao. laitekohtaisista päätelmistä.

Yleisesti voidaan todeta, että hyvitysmaksuselvityksessä tehdään hyvin voimakkaita päätelmiä hyvitysmaksun soveltamisalan laajentamisen puolesta. Mainittu yhteenveto sisältää paljon väittämiä, jotka antavat yksityisen kopiointin tutkimustuloksista virheellisen kuvan.

EK, ETK ja Teknologiateollisuus kyseenalaistavat tutkimusraportissa esitetyn tulokinnan, että yksityisen kopiointin määrä olisi pysynyt ennallaan. Verkkokaupan kasvun myötä on luonnollista, että myös laillisten ja lisensoitujen lähteiden määrä lisääntyy eli sinänsä kopioitavien tallenteiden määrä kyllä kasvaa, mutta kyse ei ole sellaisesta kasvusta, joka olisi yksityistä kopiointia ja kuuluisi hyvitysmaksun piiriin. Mielestämme tutkimustulokset verrattuna aiempiin vuosiin ilmentävät kopiointin

26.9.2011

vähentymistä, joskaan muutokset eivät ole vielä suuria. Kuten Hyvitysmaksuyksikönkin raportissa todetaan, tutkimustulokset ovat samankaltaisia kuin kaksi vuotta sitten. Näin ollen sellaista päätelmää, että kopiointi olisi siirtynyt uusille alustoille eikä olisi vähentymässä, ei voida mielestämme tehdä näiden materiaalien perusteella.

Tutkimusraportissa tehty karkea arvio yksityisen kopioinnin kokonaismäärästä vuositasona on 700 milj. kappaletta (joista 500 milj. musiikkikappaletta ja 200 milj. videotallennusta). Näkemyksemme mukaan tällaisia lukuja ei tulisi käyttää lainkaan, koska tallentajien määrä on alhainen, arviointi perustuu vastaajien omaan arvioon kopiointikäyttäytymisestä ja kokonaismäärän arvioinnissa käytetään kertoimina myös arvioita, jolloin lopputuloskin on arvio. On täysin selvää, että todennäköisyys virheelliseen lopputulokseen kasvaa, kun laskutoimituksissa joudutaan käyttämään yksinomaan arviolukuja.

Lisäksi on huomioitava, että kysymys on musiikin kokonaiskäytöstä eli mukana ovat kaikki lähteet, myös sellaiset lähteet, joista korvaus on jo suoritettu ja josta ei aiheudu haittaa. Mukana ovat myös kaikki mahdolliset muut tallennukset, joista ei aiheudu haittaa esim. backup kopiot, kappalejärjestyksen muuttamiset ja siirrot uudelle, omalle laitteelle tms. Lisäksi ei ole selvää, onko pohjalukuna käytetty kappaleten keskiarvoa, jota on nostanut joidenkin aktiivikäyttäjien suuret tallennusmäärät, vai jotakin muuta lukua. Tämä tekee kokonaismäärästä entistä harhaanjohtavamman.

Hyvitysmaksuyksikön tutkimusraportissa väitetään, että suoratoistopalvelujen tulo markkinoille ei ole vähentänyt kopioimista. EK, ETK ja Teknologiateollisuuden mukaan tämä väite ei vastaa teollisuuden käsitystä nykytilanteesta eikä sille ole hyvitysmaksuyksikön tutkimuksessa esitetty mitään perusteita. Hyvitysmaksuyksikön tutkimuksen mukaan esim. Spotify on käytössä jo 18%:lla suomalaisista.

Raportin tavoin meidänkin käsitys on, että pilvipalvelut lisääntyvät, mutta emme ole nähneet sellaista kehitystä, jonka seurauksena kopiointi siirtyisi uudelle alustalle vaan käsityksemme on, että yksityinen kopiointi tällaisessa tilanteessa vähenee selkeästi.

Matkapuhelimet / niiden muistikortit

Matkapuhelimista ei ole vuonna 2011 tehty erillistä tutkimusta, vaan matkapuhelimia (ml. niiden muistikortit, niissä puhelimissa joissa muistikortti on) on tutkittu vain osana yleistä "Yksityinen Kopiointi Suomessa 2011" – tutkimusta. Näin ollen uutta päätelaittekohtaista tutkimustietoa, jonka pohjalta matkapuhelinten sisällyttämistä hyvitysmaksun piiriin voitaisiin edes ehdottaa, ei ole ollut saatavilla.

On myös huomioitava, että matkapuhelimet ja muistikortit ovat eri tuotteita, joten tämä yleisen kopioinnin yhteistutkimus ei anna tietoa siitä miten näitä eri tuotteita käytetään. Lisäksi on syytä muistaa, että matkapuhelimia käytetään huomattavissa määrin työntekovälineenä. Tätä seikkaa ei ole mitenkään huomioitu tutkimuksessa.

26.9.2011

Yksityisen kopioinnin yleistutkimuksen tulokset eivät anna perusteita laittaa matkapuhelimia tai niiden muistikortteja hyvitysmaksun piiriin, sillä ko. laitteita ei mielestämme tutkimuksen perusteella käytetä merkittävässä määrin yksityiseen kopiointiin. Matkapuhelimien käyttö on pysynyt hyvin samanlaisena ed. vuosiin nähden.

Kuten "Hyvitysmaksuselvitykset 2011" -raportissa todetaan tietokoneelle musiikki- ja videotallenteiden tekijöiden määrästä (348 ja 541 kappaletta), että määrät eivät ole suuria ja että arviointi perustuu vain vastaajien omaan arvioon kopiointikäytännymisestä ja tämän vuoksi tuloksiin tulee suhtautua kriittisesti, tulisi mielestämme sama todeta myös matkapuhelimien käyttäjien osalta. Tutkimuksessa on ollut mukana 464 sellaista vastaajaa, joilla on ollut käytössään mp3-soitinominaisuudella varustettu matkapuhelin ja heistä 42 % eli 195 kpl on viimeisen 12 kk aikana tallentanut jotakin musiikkia matkapuhelimeen eri lähteistä. Tämä on vähemmän kuin vuonna 2010 teetetyssä tutkimuksessa, mistä seuraa johtopäätös että matkapuhelinten käyttö tältä osin näyttäisi siis pienentyneen.

Ne käyttäjät, jotka ovat matkapuhelimeensa viimeisen 12 kk:n aikana tallentaneet jotakin musiikkia, ovat käyttäneet eri lähteitä ja valtaosa (83 %) tästä materiaalista käsityksemme mukaan ei ole yksityistä kopiointia tai josta ei aiheudu haittaa oikeuksienhaltijoille. Tämä kysymys ei myöskään erittele määriä per lähde, joten siltä osin kysymyksestä ei ole mahdollista saada kokonaiskäsitystä. Koska matkapuhelinten osalta kuukausipohjaiset (all you can eat) maksulliset tilaukset ovat olleet varsin relevantti lähde eikä tätä lähdettä ole huomioitu kysymyksissä, oletuksemme on, että kohdassa "muut lähteet" vastaajat ovat huomioineet nämä tilauspohjaiset mallit.

Todettakoon vielä, että siltä osin kuin matkapuhelimelle on tallennettuna videosisältöä, tämä videosisältö on lähes yksinomaan (95 %) itse kuvattua materiaalia (kysymys K14) ja tämä materiaali ei näin ollen ole relevantti hyvitysmaksun kannalta.

Tietokoneet

Tutkimusten mukaan tietokoneiden käyttö kotitalouksissa ei ole merkittävästi lisääntynyt. Hyvitysmaksusyksikön tekemässä tutkimuskommentaarissa todetaan, että 88 %:lla suomalaisista on käytössään tietokone, mikä ei merkittävästi eroa aikaisemmista luvuista. Huomionarvoista tässä luvussa on se, että se kattaa kaikki ne, joilla on käytössään tietokone. Tällöin myöntävästi vastaavien joukossa voidaan olettaa olevan esimerkiksi myös sellaisia, jotka työn tai opiskelun kautta tai muulla tavalla saavat käyttöönsä tietokoneen. Verrattuna itse omistettuihin tietokoneisiin, tällaisissa tapauksissa tietokonetta käytetään todennäköisesti vielä vähemmän yksityiseen kopiointiin. Osaa laitteista käytetään oletettavasti työntekovalineena, eli sellaisessa toiminnassa, joka ei ole hyvitysmaksujärjestelmän piirissä.

Jopa 72 % kaikista tutkimukseen vastaajista ei ollut lainkaan tallentanut musiikkia tietokoneelle viimeisen 12 kuukauden aikana. Kaikesta viimeksi tallennetusta aineistosta vain 10 % oli musiikkia. Sitä vastoin 53 % viimeksi tallennetusta aineistosta on omia, perheenjäsenten tai ystävien valokuvia ja 26 % itse tuotettuja teksti-

26.9.2011

tiedostoja, taulukoita tai tietokantoja, eli aineistoa, joka ei kuulu hyvitysmaksun piiriin. Vastaajien mukaan viimeksi tallennetusta aineistosta 76 % oli omatekoista.

Noin 63 % niistä, jotka ovat tallentaneet aineistoa tietokoneelle, on tallentanut alle 100 musiikkikappaletta. Tästä musiikista jopa n. 22 % on peräisin verkkokaupasta, jolloin kuluttaja on jo maksanut tekijälle korvauksen sisällöstä. Musiikkikappaleiden määrä tietokoneilla on hyvin vähäinen ja musiikin yksityinen kopiointi tietokoneelle on tätäkin vähäisempää, erityisesti verrattuna tietokoneen muuhun käyttöön. Vastaajista 79 % ei ole tallentanut lainkaan elokuvia tietokoneelleen. Vastaava luku TV-ohjelmien ja -sarjojen osalta on 91 %, musiikkivideoiden osalta 89 % ja lyhyiden videoklippien osalta 84 %. Sitä vastoin 67 % vastaajista on tallentanut 101–3000 valokuvaa koneelleen. Tämä osaltaan osoittaa, että kuluttaja käyttää tietokonettaan ennen kaikkea omien valokuviansa tallennuspaikkana. Lisäksi käyttäjä tallentaa itse ottamiaan videoita tietokoneelleen.

Kaikkiaan 8 %:ssa tapauksia, joissa kuluttaja oli tallentanut aineistoa käytössään olevalle tietokoneelle, oli kysymys työkäytössä olevasta koneesta.

Näiden lukujen valossa pidämme yksiselitteisenä, että tietokonetta ei käytetä lain edellyttämällä tavalla merkittävässä määrin hyvitysmaksun piirissä olevaan yksityiseen kopiointiin. Tietokoneen ensisijaiset käyttökohteet ovat omien valokuvien tai videoiden hallinnointi sekä omien tekstitiedostojen, taulukoiden tai tietokantojen laatiminen. Tietokoneella tapahtuva tallentaminen ei aiheuta oikeudenhaltijoille sellaista haittaa, joka pitäisi korvata hyvitysmaksujärjestelmän kautta.

USB muistit ja muistikortit

Tutkimustuloksien mukaan n. 70 %:lla vastaajista on käytössään yksi tai useampi USB-muisti. Jopa 80 % vastaajista ei ole lainkaan tallentanut musiikkia muistikulle viimeisen 12 kuukauden aikana. Luku ei muutu, vaikka tutkitaan vain USB-muistien käyttäjiä erikseen. Muistikun käyttäjistä vain n. 19 % oli tallentanut musiikkia ja vain n. 13 % oli tallentanut videosisältöä USB-muistilleen viimeisen 12 kuukauden aikana. Vain 8 % kaikista vastaajista kertoi käyttäneensä USB-muistia, kun hän viimeksi tallensi musiikkia.

Muistitikkujen yleisimmät käyttökohteet ovat tekstitiedostojen, taulukoiden, tietokantojen (68 % vastaajista) ja valokuvien tallentaminen (62 % vastaajista). Omatekoisia videotiedostoja oli viimeksi kopioinut 13 % käyttäjistä. Ei-omatekoista musiikkia oli kopioinut vain 15 % käyttäjistä. Tästä musiikista jopa 22 % oli ostettu verkkokaupasta.

Tutkimustulosten perusteella on nähtävissä, että muistikun käyttötarkoitus on selvästi joku muu kuin yksityinen kopiointi ja tikkuja käytetään määrällisesti ylivoimaisesti eniten sellaisiin tarpeisiin, jotka eivät ole hyvitysmaksujärjestelmän piirissä. Muistitikkua käytetään lähinnä tiedostojen siirtämiseen ja käyttö on oletettavasti paljon myös työkäyttöä.

26.9.2011

Hyvitysmaksun soveltamisalaa ei tule laajentaa koskemaan USB muisteja ja muistitikkuja, koska niitä ei käytetä merkittävässä määrin yksityiseen kopiointiin ja niiden käytöstä ei aiheudu haittaa oikeudenhaltijoille.

Tablet-laitteet

Muistitikkujen ja -korttien käyttötutkimuksessa noin 8 % vastaajista sanoi käyttävänsä tablet-laitetta. Kysymys on siis vielä hyvin uudesta laitteesta ja käyttäjämäärät ovat erittäin pieniä. Tablet-laitteiden käyttötutkimuksesta voidaan kuitenkin tehdä joitakin päätelmiä, jotka vahvistavat käsityksiämme ja kokemuksiimme tablet-laitteiden käyttäjistä ja niiden käyttötarkoituksesta.

Lähes kaikki käyttäjät ilmoittavat käyttävänsä laitettaan nettiselailuun ja tämä nimettiin ylivoimaisesti tärkeimmäksi käyttötarkoitukseksi (65 % nimesi tärkeimmäksi). Toinen merkittävä käyttö on sosiaalinen media. Lisäksi nimettiin kartat, valokuvat, pelit ja lehtien lukeminen tärkeimmiksi käyttökohteiksi. Vasta näiden jälkeen nimettiin musiikin kuunteleminen, joka oli siis vasta 7. tärkein käyttökohde. Noin 29 % vastaajista kertoi käyttävänsä tablettia kirjojen lukemiseen.

Kun käyttäjiä pyydettiin nimeämään tärkein asia, johon laitetta käytetään, vain 3 % nimesi musiikin kuuntelun. Kun käyttäjiä pyydettiin nimeämään toiseksi tärkein käyttökohde, listalla ylivoimaiseen kärkeen nousivat nettiselailu, sosiaalinen media ja lehdet. Musiikki nimettiin toiseksi tärkeimmäksi käyttökohteeksi vain 6 %:ssa vastauksista. Kolmanneksi tärkeimmiksi käyttökohteiksi nimettiin niin ikään selkeästi sosiaalinen media, kartat ja pelaaminen..

Niistä vähäisistä käyttäjistä, jotka kuuntelevat musiikkia laitteellaan, 45 % ilmoitti käyttävänsä streaming-palveluja tai kuuntelevansa nettiradiota. Käyttäjistä 30 % sanoi ostavansa musiikkia verkkokaupasta ja 44 % kertoi siirtävänsä musiikkia internetistä ilmaiseksi. Musiikkitiedostojen alkuperää kysyttäessä, 41 % on peräisin verkkokaupasta, 28 % vertaisverkko-ohjelmalla ladattua netistä ja 36 % muuten netistä ladattua. Musiikkitiedostojen määrä tablet-laitteilla on yleisesti ottaen kohtuullisen pieni. Yli 50 % niistä, jotka kuuntelevat musiikkia tabletilla, on tallentanut alle 100 musiikkikappaletta.

Hyvitysmaksuysikön laatimassa raportissa todetaan, että tablet-laitteita käytetään myös puhtaasti musiikkisoittimina. Tällaisen väitteen esittäminen on harhaanjohtavaa, koska tähän ei löydy mitään perusteita itse tutkimustuloksista.

Siltä osin kuin käyttäjät katselevat televisio-ohjelmia, elokuvia tai musiikkivideoita tabletillaan, ylivoimaisesti suurin osa koostuu ohjelmien katsomisesta netin välityksellä (esim. YLE Areena tai YouTube). Noin 92 % sanoo käyttävänsä tätä menetelmää. Hyvin yleistä on myös ohjelmien katseleminen sovelluskaupasta ladatulla applikaatiolla (42 %). Vasta kolmannella sijalla tulee tabletille tallennettujen ohjelmien katseleminen. Tällaisen sisällön tallentaminen laitteella on myös lukumäärällisesti melko harvinaista ja 73 % on ladannut korkeintaan 10 teosta koneelleen.

26.9.2011

Tabletilla olevien tiedostojen alkuperän osalta on syytä todeta, että 39 % käyttäjistä kertoi ostavansa sisältöä sovelluskaupasta ja 43 % langattomasti internetistä.

Tablet-laitteiden käyttötutkimuksesta voidaan myös päätellä, että näiden laitteiden käyttäjiä löytyy eniten alla 40-vuotiaista. Käsityksemme mukaan laitteita ostaa tällä hetkellä pääasiassa sellainen kuluttaja, joka on tottunut käyttämään internetin välityksellä saatavia lisensoituja sovelluksia ja sisältöä. Esimerkiksi sähköiset kirjat ostetaan pääasiassa lisensoituina verkkokaupasta tai lainataan verkkokirjastosta (jot- ka sisällöt myös lisensoitu). Noin 75 %:lla käyttäjistä on 3G-yhteys laitteessaan, mikä entisestään parantaa mahdollisuuksia hyödyntää internetiä sisällön käytössä (erityisesti streaming-palveluja). Moni käyttää tablettiaan työkäyttöön ja on myös yhä yleisempää, että työnantaja hankkii laitteen työntekijälleen sen käyttömuka- vuuden johdosta. Huomionarvoista tutkimuksessa on se, ettei siinä lainkaan kysytty tablettien käyttöä työtarkoituksiin. Tämä on merkittävä puute, joka tekee kerätystä tiedosta entistä epäselvempää.

Mikään käyttäjätutkimuksesta saatu tieto ei anna perusteita sille, että tablet-laitteet tulisi lisätä hyvitysmaksun piiriin. Niitä ei käytetä merkittävässä määrin yksityiseen kopiointiin eikä niiden käytöstä aiheudu haittaa oikeudenhaltijoille. Tabletteja käyte- tään muita laitteita vielä enemmän lisensoidun aineiston hankkimiseen, joten lait- teen lisääminen hyvitysmaksun piiriin johtaisi entistä merkittävämmiin siihen, että kuluttaja maksaa sisällöstä tuplasti.

On myös liian aikaista tehdä pitkälle meneviä päätelmiä tablet-laitteiden käytöstä, koska käyttäjämäärät ovat edelleen hyvin alhaisia ja markkinat kasvavat tällä het- kellä nopeasti. Luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa laitteiden käyttötarkoituksesta ja -tavoista ei ole vielä riittävästi saatavilla.

Digitaalinen toimintaympäristö vaatii hyvitysmaksujärjestelmän uudistamista

EU on ottanut unionin sisämarkkinoiden avaamisen prioriteetikseen. Tämän tavoit- teen saavuttamiseksi komissio julkisti toukokuussa IPR-strategian, jonka yhtenä tavoitteena on helpottaa luovan työn tekijöiden, käyttäjien ja kuluttajien mukautu- mista teknologian kehitykseen ja markkinoiden muutokseen. Strategia pyrkii myös parantamaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Komissiokin toteaa, että viime vuosina teknologinen muutos ovat kokonaan muut- taneet ympäristön, jossa teollis- ja tekijänoikeudet vaikuttavat. Tämänhetkinen sääntely ei komission mukaan ole enää tähän ympäristöön sopiva ja sitä on nyky- aikaistettava. Komissio ottaa tavoitteekseen ensinnäkin, että luovaa toimintaa ja innovointia edistetään mm. varmistamalla luovan työn tekijöiden korvaukset ja in- vestoinnit. Toisaalta on turvattava teollis- ja tekijänoikeuksilla suojattujen tavaroi- den ja palveluiden mahdollisimman laaja saatavuus. Muutokset hyödyttävät EU:n kasvua ja kilpailukykyä, joka toteutuu sisämarkkinoiden kautta. Kuluttajat omalta osaltaan hyötyvät tieto- ja kulttuurisisällön (esim. verkon kautta saatavan musiikin) laajemmasta ja helpommasta saatavuudesta.

26.9.2011

Suomi on sitoutunut vaikuttamaan siihen, että EU:n digitaaliset sisämarkkinat saadaan toimimaan. Tuoreessa hallitusohjelmassa todetaan mm., että ”hallitus toimii eurooppalaisen talouden vakauttamiseksi, kilpailukyvyn vahvistamiseksi, tuottavuuden ja muiden talouskasvun edellytysten sekä työllisyyden parantamiseksi ja tulevien taloudellisten kriisien ennaltaehkäisemiseksi. Suomi tukee EU:n sisämarkkinoiden loppuunsaattamista ja Eurooppa 2020 -strategian tavoitteita, erityisesti digitaalisten sisämarkkinoiden kehittämistä sekä yritystoiminnan ja työllisyyden edellytysten vahvistamista.”² Hallitusohjelmassa todetaan myös, että hallitus vahvistaa luovien alojen elinkeinotoimintaa ja viennin mahdollisuuksia.³

Jotta digitaaliset sisämarkkinat voidaan aidosti avata, on ensiarvoisen tärkeää, että kehitetään uusia ratkaisuja tieto- ja kulttuurisisällön korvaamiseksi ja arvon säilyttämiseksi. Nykyinen hyvitysmaksujärjestelmä toimii tällä hetkellä kaupan esteenä ja heikentää mahdollisuuksia kehittää sähköistä kaupankäyntiä. Se estää myös luovan alan kehittymistä ja sisällön jakamista kuluttajien käytettäväksi. Järjestelmä on kankea ja byrokraattinen, jonka lisäksi se johtaa siihen, että kuluttaja maksaa monikertaisesti samasta sisällöstä. Teknologinen kehitys mahdollistaisi jo monia uusia sovelluksia, mutta niiden kaupallistamista hidastaa mm. epäselvä ja ei-toimiva hyvitysmaksujärjestelmä ja sen aiheuttama hallinnollinen taakka yrityksille.

Kun Suomenkin tavoitteena on helpottaa digitaalisten sisämarkkinoiden toimintaa, tulisi nyt innovatiivisesti miettiä uusia tapoja huolehtia luovan sisällön korvaamisesta nykyisessä muuttuneessa ympäristössä, sen sijaan, että entisestään hankaloitetaan markkinoiden toimintaa laajentamalla hyvitysmaksun piiriin kuuluvaa laitekantaa. Suomen tulisi teknologian kärjessä olevana innovatiivisena maana olla sisämarkkinoiden avaamisessa edelläkävijä. Hyvitysmaksujärjestelmän laajentaminen on väärä suunta, joka entisestään etäännyttää maamme globaalista kehityksestä ja uusista markkinoista.

Suomi onkin jo linjannut kantansa hyvitysmaksujärjestelmän kehittämiseen EU:n sisämarkkinatiedonantoon laatimassaan kirjelmässä. Sen mukaan nykyinen hyvitysmaksujärjestelmä tulisi ensisijaisesti korvata lisensiointiin perustuvilla ratkaisulla. Myös kansallisella tasolla käynnissä olevassa hyvitysmaksujärjestelmän kehittämishankkeessa Suomen tulisi pyrkiä löytämään nykyisen järjestelmän tilalle aidosti vaihtoehtoinen kompensatiojärjestelmä. Toukokuussa julkaistu Arne Wessbergin selvitys hyvitysmaksujärjestelmän vaihtoehtoisista järjestelyistä tarjoaa tähän pohdintaan erinomaisen keskustelunavauksen. EK, ETK ja Teknologiateollisuus esittävätkin ministeriölle toiveen, että hyvitysmaksujärjestelmän uudistamishanketta viedään pikaisella aikataululla eteenpäin. Tämä tavoite on myös kirjattu uuteen hallitusohjelmaan, jossa hyvitysmaksujärjestelmää edellytetään uudistettavaksi turvaamaan alan toiminnan taloudelliset edellytykset nopean teknologisen kehityksen olosuhteissa.

² Hallitusohjelma, s. 17.

³ Hallitusohjelma s. 39.

26.9.2011

Hyvitysmaksujärjestelmästä aiheutuva hallinnollinen taakka

Kuten olemme jo viime vuoden lausunnossamme esittäneet ja samoin kuin ministeriö on omassa hyvitysmaksujärjestelmän kehittämistarpeita koskevassa selvityksessä (OKM:n työryhmämuistioita 2010:11) tuonut esille, hyvitysmaksujärjestelmä on tämän päivän toimintaympäristöön liian monimutkainen ja läpinäkymätön järjestelmä, josta aiheutuu merkittäviä hallinnollisia kustannuksia elinkeinoelämälle, järjestöille ja viranomaisille. Järjestelmän kustannukset siirretään väistämättä suoraan hintoihin, mikä on omiaan heikentämään tietoyhteiskunnan kehitystä ja uusien digitaalisten laitteiden ja palveluiden markkinoille tuloa.

Hyvitysmaksun laitepohjan laajentaminen ja/tai tariffien muutokset lisäävät välittömästi hyvitysmaksuprosessiin käytettävän ajan ja resurssien tarvetta teollisuudessa. Hyvitysmaksujärjestelmästä yrityksille aiheutuvien kustannusten lisäksi järjestelmän ylläpidosta aiheutuu monia muitakin kustannuseriä, jotka ovat merkityksellisiä järjestelmän kokonaiskustannusten hahmottamiseksi. Vuosittain teetettävät kopiointitutkimukset, muut järjestelmän toimeenpanokustannukset sekä järjestelmän ylläpidosta seuraavat päätöksenteko- ja sen valmistelukustannukset tekevät hyvitysmaksujärjestelmästä erittäin kalliin ja tehottoman tavan korvata oikeudenhaltijoille sopivaa hyvitystä suojattujen sisältöjen käytöstä.

Valtioneuvosto on hyväksynyt toimintaohjelman yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi vuosille 2009–2012. Sen tarkoituksena on keventää hallinnollista taakkaa yksinkertaistamalla voimassa olevan lainsäädännön tiedonantovelvoitteita (mm. ilmoitus- ja raportointivelvoitteet) ja kehittämällä viranomaisasiointia sekä huolehtimalla siitä, ettei valmistettava uusi lainsäädäntö luo tarpeettoman raskaita uusia hallinnollisia velvoitteita yrityksille. Hanketta on pidetty kansallisesti tärkeänä, sillä myös uuteen hallitusohjelmaan sisältyy kirjaus yritysten hallinnollisen taakan vähentämisestä. Myös EU:lla on oma toimintaohjelma yritysten hallinnollisen taakan keventämiseksi.

EK, ETK ja Teknologiateollisuus katsovat, että nykyisen hyvitysmaksujärjestelmän ylläpitäminen vuosittaisine hyvitysmaksuneuvotteluineen ja -päättöksineen on vastoin kansallista hallinnollisen taakan keventämishanketta. Järjestelmästä aiheutuu yrityksille hallinnollisia kustannuksia, kun ne lainsäädännön velvoittamina hinnoittelevat tuotteet uudelleen, keräävät ja raportoivat tietoa ja tilittävät hyvitysmaksuja viranomaiselle tai sen valtuuttamalle taholle. Hallinnolliseksi taakaksi kutsutaan nimenomaan sitä osaa kustannuksista, joka aiheutuu toimenpiteistä, joita yritys ei tee oman liiketoimintansa tarpeista, vaan pelkästään lainsäädännön vaatimusten vuoksi. Hyvitysmaksujärjestelmästä yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset ovat nimenomaan tätä puhdasta hallinnollista taakkaa, josta kansallisessa hyvitysmaksujärjestelmän uudistuksessa tulee päästä eroon.

Viihde-elektroniikan myynnin kehitys 2011 vs. 2010

Elektroniikan TukkuKauppiat ry:n tilastojen perusteella viihde-elektroniikan tukkumyynnin kehitys on vuoteen 2010 verrattuna ollut negatiivinen.

26.9.2011

Vuonna 2011 kokonaismyynti tammi-kesäkuulta oli yhteensä 9 milj. euroa, joka oli 11 % vähemmän, kuin vuoden 2010 vastaava ajanjakso. Loppuvuodelle ei ole ennustettavissa merkittävää myynnin nousua. Elokuun 2011 kumulatiivinen tilasto kertoo viihde-elektroniiikan kokonaismyynnin olevan edelleen -11 % edellisen vuoden elokuuhun verrattuna.

Kotekin 2011 vähittäismyynti-tilasto osoittaa vielä suurempaa viihde-elektroniiikan myynnin laskua vuodesta 2010. Tammi-kesäkuussa 2011 myynti on euroissa ollut -12,2 %.

Tietotekniikassa tietokoneiden myynti on viime vuoteen verrattuna vähäisempää. Kannettavia tietokoneita on kappaleissa myyty alkuvuonna -0,4 % ja pöytätietokoneita -7,6 % vähemmän. Tablet-tuotteiden myynti on luonnollisesti kovassa kasvussa eivätkä myynnit ole vielä vertailukelpoisia edellisvuoteen.

EK, ETK ja Teknologiateollisuus toteavat että viihde-elektroniiikan myynnin lasku selittää pitkälti hyvitysmaksukertymän putoamisen. Hyvitysmaksutulo on täysin sidoksissa kulutuselektroniiikan myyntituloihin, jolla ei taas ole mitään tekemistä yksityisen kopioinnin kehityksen kanssa.

Verkkokaupan osuus kulutus-, viihde-elektroniiikan ja tietotekniikan kaupasta

Verkkokauppatilasto, 1-12 / 2010

Kotimaisten ja ulkomaisten verkko-ostosten arvo tuoteryhmittäin

2010 yhteensä noin 9 375 000 000 euroa

Pukeutuminen (ml. urheiluvaatteet)	558 629 000	Matkapuhelin- ja operaattoripalvelut	49 468 000
Jalkineet (myös urheilujalkineet)	78 363 000	Liikenne (auto, vene, moottoripyörä yms.)	753 533 000
Hyvinvointipalvelut	56 410 000	Matkailu ja matkustaminen	3 574 424 000
Kauneustuotteet	101 015 000	Pääsyliput	270 235 000
Terveystuotteet	81 430 000	Vakuutukset	77 056 000
Kirjat	170 834 000	Erikoisharrastuksiin liittyvät tuotteet	154 482 000
Lehdet	48 134 000	Urheiluvälineet	54 292 000
Sisustus- ja puutarhakalusteet, tarvikkeet	162 943 000	Valokuvatuotteet	44 074 000
Keittiö ja puhtaanapito, tarvikkeet	147 989 000	Aikuisviihde	12 325 000
Asuminen ja energia	564 699 000	Elintarvikkeet	12 442 000
Lastentarvikkeet ja lelut	55 183 000	Lahjakortit (tavara- tai palvelulahjakortit)	20 100 000
Kulutus-, viihde-elektroniiikka, tietotekniikka	1 017 949 000	Lemmikkieläintarvikkeet	35 282 000
Tietokoneohjelmat	73 281 000	Rahapelit	677 814 000
Pelit (tietokonepelit, konsolipelit)	86 299 000	Rahoitus (pikavipit, luotot, sijoituspalvelut)	159 244 000
Musiikki ja elokuvat	201 342 000	Rakentaminen ja korjaaminen	76 183 000

26.9.2011

Oheisen tilaston perusteella ovat

- laiteostot verkkokaupasta 2010	1 017 949 000 €
- Kotimaisten verkkokaupan osuus noin	250 000 000 €
- Ulkomaisen verkkokaupan osuus noin	750 000 000 €
- Kotimaisten toimijoiden vähittäismyynti toimialalla yhteensä	1 850 000 000 €

Hyvitysmaksun neuvottelukunnassa 23.9 esitellyn Innolink Research Oy:n Teostolle toteuttaman "Musiikkiin liittyvän kulutuselektroniikan ostaminen" kuluttajatutkimuksen (6/2011) mukaan laitteiden verkkokaupan eikä varsinkaan ulkomaisen verkkokaupan osuus kokonaislaitemyynnistä ole merkittävä. Tutkimuksen mukaan karkeasti sanottuna luvut ovat seuraavat: ns. kivajalkakaupan osuus on n. 70–75 %, kotimaisten verkkokaupan osuus n. 20 % ja ulkomaisen verkkokaupan osuus n. 5–10 %.

EK, ETK ja Teknologiateollisuus kiistää em. kuluttajatutkimuksessa verkkokaupasta esitetyn väitteen sillä perusteella, että TNS Gallupin verkkokauppatilaston mukaan suuri osuus viihde-elektroniikasta ja tietotekniikasta hankitaan jo nyt ulkomailta. Mielestämme tästä tilastosta voi luotettavasti tehdä päätelmän, että ulkomaisen verkkokaupan osuus Suomen yhteenlasketusta vähittäismyynnistä on noin 40 %. Hyvitysmaksun piirin laajentaminen tarkoittaisi tässä realistisessa tilanteessa sitä, että ulkomaisen verkkokaupan osuus oletettavasti entisestään kasvaisi.

Lopuksi todettakoon yllä esitetystä tilastosta vielä se tosiasia, että ulkomaisen verkkokaupan osuuden (750 miljoonan euron) osalta menetetään Suomessa hyvitysmaksujen lisäksi myös alv- sekä kierrätysmaksut.

Kunnioittavasti

Elektroniikan Tukkukauppiaat ry



Riitta Raatikainen
toimitusjohtaja

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Lainsäädäntö ja kauppapolitiikka



Jukka Ahtela
johtaja

Teknologiateollisuus ry



Jorma Turunen
toimitusjohtaja

